

Direcția
Generală
Analitică

CENTRUL NAȚIONAL ANTICORUPȚIE

ANALIZA STRATEGICĂ

**privind practica judiciară pe cazurile
contravenționale de construcții neautorizate**

Chișinău 2018

Cuprins

Lista abrevieri.....	3
Introducere.....	4
1. Aspecte principale constatate în cadrul examinării proceselor contravenționale cu privire la construcțiile ilegale.....	5
1.1 <i>Hotărârile Judecătoriei Chișinău.....</i>	<i>6</i>
1.2 <i>Hotărârile Judecătoriei Bălți.....</i>	<i>7</i>
1.3 <i>Hotărârile Judecătoriei Cahul.....</i>	<i>8</i>
2. Vulnerabilități constatate în domeniul de referință.....	10
2.1 <i>Lacunele cadrului legal.....</i>	<i>10</i>
2.2 <i>Riscuri cu caracter corupțional existente în procesul constatării și examinării a cazurilor cu privire la construcțiile ilegale.....</i>	<i>14</i>
Concluzii.....	19
Recomandări.....	20

Lista abrevieri

ISC	Inspekția de stat în construcții
APL	Administrația publică locală
CC	Cod Contravențional
CA	Curtea de Apel
P/V	Proces Verbal
P/C	Proces Contravențional

Introducere

Problema construcțiilor ilegale este una foarte actuală și se caracterizează printr-un impact major asupra infrastructurii și amenajării teritoriului, atât în mun. Chișinău, cât și în alte localități ale țării. Agravarea treptată a stării lucrurilor la acest capitol se răsfrânge negativ asupra condițiilor de viață a societății, avînd în vedere că în multe cazuri accesul către obiectivele de importanță socială sunt obstrucționate de construcțiile ilegale.

Concluzia respectivă rezultă din analiza preliminară a situației la acest capitol, precum și din consultarea surselor deschise, care scot în evidență în cadrul articolelor jurnalistice publicate în mass media încălcările admise în procesul construcției diferitor obiecte. Astfel, se constată că în multiple cazuri locatarii de blocuri organizează proteste și încearcă să nu permită construcția clădirilor pe terenurile de joacă ale copiilor, sau parcurile din fața caselor, sau proprietarii terenurilor construiesc ilegal diferite construcții pe terenurile adiacente acaparate abuziv. Deseori aceste construcții sunt inițiate ilegal, după care sunt legalizate cu concursul factorilor de decizie din cadrul instituțiilor responsabile.

Scopul și obiectivele studiului constau în analiza procedurilor contravenționale inițiate, examinarea acestora în instanța de judecată, deciziile finale adoptate în vederea sancționării persoanelor și impunerii măsurii de demolare a construcțiilor neautorizate. Concomitent, este necesar de stabilit neregulile și nivelul de implicare a factorilor de decizie, conflictele de interese și promovarea acestora în procesul de adoptare a deciziilor.

În termeni de referință a fost propusă spre analiză perioada 2015-2017, dar întru elucidarea integrală a circumstanțelor cazurilor referitoare la scopul și obiectivele stabilite în procesul elaborării studiului, în unele cazuri au fost admise devieri de la perioada menționată, făcîndu-se referință și la perioada anterioară sau prezentă. Acest fapt se datorează termenului îndelungat de soluționare a procedurii contravenționale pînă la adoptarea de către instanța de judecată a deciziei definitive.

Sursele utilizate.

În procesul elaborării studiului, au fost utilizate informații conform surselor deschise (evaluate în mod obiectiv), date conform sistemelor informaționale disponibile Centrului, însă, preponderent au fost supuse examinării hotărîrile instanțelor de judecată de pe portalul informațional <http://instante.justice.md/>.

1. Aspecte principale constatate în cadrul examinării proceselor contravenționale cu privire la construcțiile ilegale.

Pentru atingerea obiectivelor stabilite în contextul efectuării analizei a fost solicitată informația din cadrul Inspecției de Stat în Construcții (în continuare ISC), privind numărul construcțiilor ilegale depistate și măsurile întreprinse în privința acestora în perioada de referință. Luînd în considerație faptul că în atribuțiile de bază ale ISC se regăseau organizarea și exercitarea controlului de stat asupra respectării prevederilor actelor normative și reglementărilor în vigoare, referitoare la disciplina în urbanism, amenajarea teritoriului și calitatea în construcție, informația solicitată trebuia să fie disponibilă în orice moment, fără a solicita careva termeni pentru acumulare, sistematizare, și respectiv, prezentare conform solicitării.

Prin urmare, datele din cadrul ISC n-au fost prezentate nici pînă la momentul actual, constatîndu-se lipsa unei evidențe a numărului de cazuri referitor la construcțiile ilegale depistate și documentate. Totodată, executorii instituției respective au invocat motivul necesității efectuării numărării manuale a datelor respective, fapt ce necesită o perioadă îndelungată de timp.

O solicitare similară privind furnizarea datelor cu privire la cazurile de construcții ilegale depistate, a fost remisă și în adresa primăriei mun. Chișinău, avînd în vedere că începînd cu 16.03.2017 competențele ISC au fost transferate către APL. Prin urmare, din cadrul primăriei mun. Chișinău informația a fost recepționată în termeni rezonabili.

Avînd în vedere cele relatate, în consecință, s-a decis analizarea problemei construcțiilor ilegale, preponderent prin prisma hotărîrilor instanțelor de judecată, emise în rezultatul examinării proceselor contravenționale inițiate în temeiul prevederilor art. 179 CC „*Construcții neautorizate și intervenții neautorizate la construcțiile existente*”. De asemenea, a fost examinată și informațiile prezentate în acest sens de către primăria mun. Chișinău.

În această ordine de idei, se menționează că analiza hotărîrilor instanțelor de judecată este una foarte utilă în contextul studiului inițiat, deoarece problematica aplicării sancțiunilor privind amendarea persoanelor responsabile, cu sau fără demolarea construcțiilor ilegale, este soluționată, conform competenței, de către instanțele judecătorești. Astfel, această analiză urmează să reflecte clar situația existentă și lacunele în domeniul de referință.

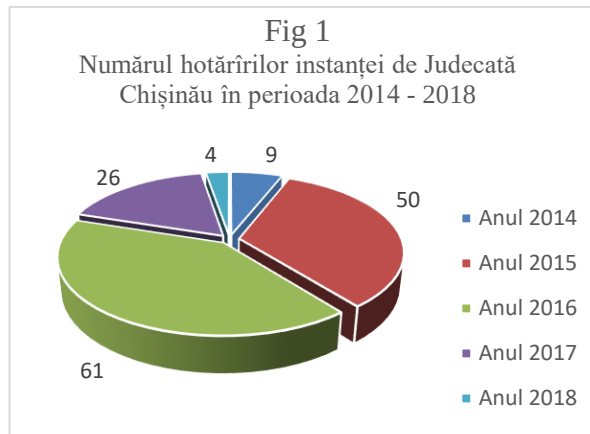
Prin urmare, a fost analizat un volum impunător de date de pe portalul informațional <http://instante.justice.md/>, astfel fiind extrase cele mai relevante hotărîri pentru prezentul studiu, într-un număr de 150 de hotărîri emise de către judecătoria Chișinău, 50 hotărîri emise de către judecătoria Bălți și 50 ale judecătoriei Cahul. Pentru a reda obiectivitatea studiului și a concluziilor formulate în acest sens, au fost analizate hotărîrile judecătorești din diferite perioade de timp, începînd cu 2014, pînă în 2018.

Hotărîrile respective se referă în special la construcțiile ilegale ale blocurilor locative, caselor de locuit și anexelor acestora, care de fapt prezintă un impact major asupra infrastructurii localității. Cazurile au fost analizate prin prisma evoluției aprobării hotărîrilor în instanțele de fond, recursurile înaintate în adresa Curților de Apel, și respectiv, aprobarea deciziilor finale.

1.1 Hotărârile Judecătoriei Chișinău

Din analiza numărului total de 150 de hotărâri emise de către Judecătoria Chișinău s-a constatat că acestea au fost emise în diferite perioade de timp, după cum este menționat în Figura 1. Astfel, cele mai multe au fost pronunțate în perioada anului 2016 în număr de 61 de hotărâri, 2015 – 50 de hotărâri, 2017 – 26 hotărâri, 2014 – 9 hotărâri și 2018 – 4 hotărâri.

Urmare examinării hotărârilor respective, s-a constatat că din numărul total, doar în 48 de cazuri procesele contravenționale s-au finalizat cu aplicarea amenzii contravenționale cu demolarea construcțiilor ilegale și remedierea construcțiilor afectate în urma intervențiilor neautorizate. În rest, în 102 cazuri instanța a emis hotărârile prin care procesul contravențional a fost încetat dintre care, 58 din motivul intervenirii prescripției răspunderii contravenționale, 18 din motivul încălcării procedurii contravenționale, 18 pentru neprezentarea agentului constator la examinarea procesului și 8 procese contravenționale au fost încetate din motiv că agentul constator n-a prezentat probe suficiente pentru a dovedi existența contravenției.

Informația în acest sens este redată în următorul tabel:

Hotărârile emise în perioada 2014 - 2018							
Tot al nr. P/C	Aplicată sancțiune amendă		Încetate	Motivul încetării			
	Cu demolare	Fără demolare		Termenul de prescripție	Încălcare de procedură	Neprezentarea agentului constatator	Nedemonstrarea contravenției
150	48	0	102	58	18	18	8

Analizând numărul total de 48 de procese pe marginea cărora instanța de judecată s-a expus aplicând contraveniențelor amenda cu demolarea construcțiilor neautorizate, s-a constatat că în privința la 35 de cazuri au fost înaintate recursuri de contestare la Curtea de Apel Chișinău. Prin urmare, în privința a 23 de cazuri, Curtea de Apel Chișinău a dispus casarea hotărârilor și remiterea spre rejudecare a cazurilor în prima instanță în alt complet de judecată, în privința la 9 cazuri a menținut în vigoare hotărârile primei instanțe, iar în 3 cazuri au fost emise hotărâri de încetare a procedurilor contravenționale.

Din cele 23 de cazuri întoarse la reexaminare în prima instanță, doar o decizie a fost menținută în vigoare privind aplicarea amenzii cu demolare, în rest, în 16 cazuri a intervenit termenul de prescripție, în 3 cazuri procesul a fost încetat din motiv că nu s-a prezentat agentul constator, iar în cazul a 3 procese nu sunt publicate hotărârile.

În concluzie, se constată că din numărul total (inițial) de 48 de cazuri în care urma să fie aplicată sancțiunea privind amendarea persoanelor și demolarea construcțiilor ilegale, doar 23 cazuri au rămas în vigoare.

Analiza datelor referitoare la numărul total de 102 procese contravenționale încetate inițial în prima instanță, constată că doar 46 de cazuri au fost contestate de către agenții constatatori cu recurs Curtea de Apel Chișinău. Prin urmare, din cele 46 de cazuri, Curtea a menținut în vigoare decizia primei instanțe privind încetarea procesului contravențional în 31 de cazuri, iar 15 cazuri au fost remise spre rejudecare în prima instanță în alt complet de judecată.

Ulterior, în contextul rejudecării cazurilor respective de către prima instanță, din cele 15 procese contravenționale, 12 au fost încetate din motivul intervenirii termenului de prescripție, 2 procese verbale au fost declarate nule, iar o hotărâre nu este publicată pînă în prezent.

În concluzie, se constată că din numărul total de 102 procese contravenționale încetate inițial în prima instanță, doar 46 au fost contestate, iar în consecință, nici un proces contravențional nu s-a finalizat cu aplicarea amenzii și demolarea construcțiilor ilegale.

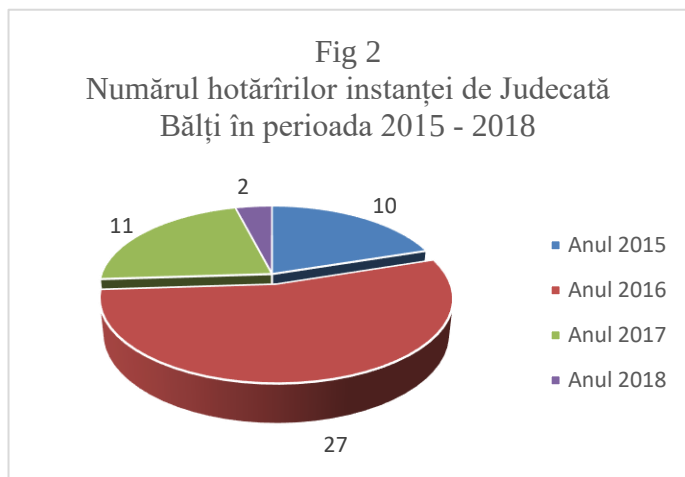
Informația referitoare la judecătoria primei instanțe și instanței de apel din mun. Chișinău, care au examinat procedurile contravenționale supuse analizei, se regăsește în Anexa Nr.1 și Nr.2 a prezentului studiu.

Concluzii la capitolul 1.1

Din numărul total de 150 de hotărâri emise de către Judecătoria Chișinău, doar 23 cazuri au rămas definitive în vederea aplicării sancțiunii sub formă de amendă cu demolarea construcțiilor ilegale.

1.2 Hotărârile Judecătoriei Bălți

Analiza datelor referitor la hotărârile emise de către instanța de judecată din Bălți, denotă că din numărul total de 50 de cazuri, cele mai multe au fost examinate în perioada anului 2016 fiind emise 27 hotărâri. În anul 2017 au fost examinate 11 hotărâri, în anul 2015 – 10 hotărâri, iar în anul 2018 – 2 hotărâri. Informația descifrată se regăsește în *Figura 2*.

Urmare a analizei hotărârilor respective, s-a constatat că instanța de judecată din Bălți, a aplicat în majoritatea cazurilor sancțiunea privind amendarea contravenientului **fără demolarea construcțiilor**

ilegale. Datele în acest sens sunt prezentate în următorul tabel:

Hotărârile emise în perioada 2014 - 2018							
Total nr. P/C	Aplicată sancțiune amenda		Încetate	Motivul încetării			
	Cu demolare	Fără demolare		Termenul de prescripție	Încălcare de procedură	Neprezentarea agentului constator	Nedemonstrarea contravenției
50	8	36	6	5	1	0	0

Prin urmare, din numărul total de 8 hotărâri în care instanța din mun. Bălți a dispus demolarea construcțiilor neautorizate, 6 cazuri au fost contestate în Curtea de Apel Bălți. Urmare examinării, instanța de apel a dispus rejudecarea cazurilor respective de către prima instanță în alt complet de judecatori. În consecință, în 4 cazuri instanța de fond a dispus încetarea proceselor contravenționale în legătură cu intervenirea termenului de prescripție, iar în 2 cazuri au fost aplicate doar sancțiuni sub formă de amendă cu excluderea măsurii de demolare a construcțiilor neautorizate. În concluzie se constată că doar în două cazuri rămase în vigoare din prima instanță, urma să fie aplicată demolarea construcțiilor ilegale.

Din numărul total de 36 de hotărâri ale instanței emise cu aplicarea amenzii contravenționale fără demolare, doar 5 au fost contestate în instanța de apel. Prin urmare, în 2 cazuri procesele contravenționale au fost încetate, 2 recursuri au fost respinse ca nefondate, iar un proces contravențional a fost menținut în vigoare.

Concomitent, se menționează că urmarea analizei proceselor contravenționale încetate inițial în prima instanță, sa constatat că din 6 cazuri nici unul n-a fost contestat în instanța de apel de către agenții constataatori, în vederea reexaminării acestora și solicitării aplicării măsurii de siguranță privind demolarea.

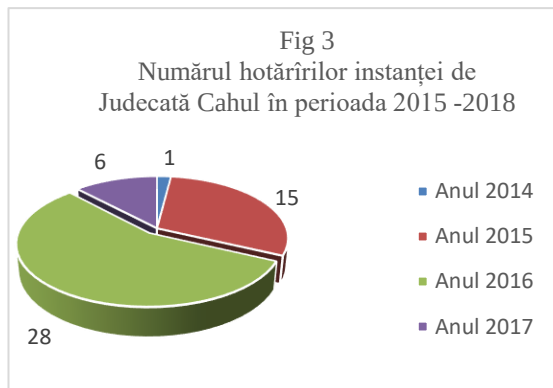
Informația referitoare la judecătorii primei instanțe și instanței de apel din mun. Bălți, care au examinat procedurile contravenționale supuse analizei, se regăsește în Anexa Nr.3 a prezentului studiu.

Concluzii la capitolul 1.2

Din numărul total de 50 de hotărâri emise de către Judecătoria Bălți, doar 2 cazuri au rămas definitive în vederea aplicării sancțiunii contravenționale amenda cu demolarea construcțiilor ilegale.

1.3 Hotărârile Judecătoriei Cahul

Din numărul total de 50 de hotărâri aprobate de către Judecătoria Cahul, extrase și supuse analizei în prezentul studiu, se constată că majoritatea au fost examinate în perioada anului 2016 (28 cazuri). În perioada anului 2014 a fost adoptată o hotărâre, în anul 2015 – 15 hotărâri, iar în anul 2017 - 6 hotărâri. Informația descifrată se regăsește în *Figura 3*.

Analiza sancțiunilor aplicate conform hotărârilor respective, denotă faptul că în marea majoritate a cazurilor Judecătoria Cahul s-a expus aplicînd doar amenzi, **fără**

demolarea construcțiilor ilegale și remedierea construcției afectate în urma intervențiilor neautorizate. Datele respective sunt redată în următorul tabel.

Hotărârile emise în perioada 2014 - 2018							
Total nr. P/C	Aplicată sancțiune amendă		Încetate	Motivul încetării			
	Cu demolare	Fără demolare		Termenul de prescripție	Încălcare de procedură	Neprezentarea agentului constatator	Nedemon- strarea contravenției
50	5	26	19	9	6	1	3

Din numărul total de 5 hotărâri în care instanța a dispus amendă și demolarea construcțiilor ilegale, în privința a 2 cazuri au fost înaintate recursuri în Curtea de Apel Cahul, fiind emisă hotărârea privind casarea și rejudecarea cazurilor respective în prima instanță în alt complet de judecători. În aceste cazuri a fost invocat motivul aplicării incorecte a sancțiunii conform art. 179 CC, prin impunerea în privința persoanelor fizice a măsurii de demolare a construcțiilor ilegale. Prin urmare, într-un caz procesul contravențional fost încetat din motivul intervenirii termenului de prescripție, iar în altul a fost schimbată sancțiunea fiind aplicată doar amenda fără demolare.

Cu referire la numărul total de 26 de hotărâri în care prima instanță a aplicat inițial doar amenda fără demolare, 2 au fost contestate în Curtea de Apel de către contravenienți, dintre care un proces contravențional a fost menținut în vigoare iar altul încetat din motivul încălcării procedurii de către agentul constator. Concomitent, se menționează faptul că din acest număr de hotărâri, nici una n-a fost contestată de către agenții constatori, în vederea solicitării aplicării sancțiunii privind demolarea construcțiilor ilegale.

În cazul proceselor contravenționale care au fost încetate în prima instanță, s-a constatat că din 19 procese contravenționale doar 6 au fost contestate în instanța de apel, dintre care în 2 cazuri recursurile agenților constatori au fost respinse ca nefondate și menținută decizia. În 3 cazuri a intervenit termenul de prescripție, iar un proces contravențional a fost încetat din motivul încălcării procedurii.

Informația referitoare la judecătoria primei instanțe și instanței de apel din mun. Cahul, care au examinat procedurile contravenționale supuse analizei, se regăsește în Anexa Nr.4 a prezentului studiu.

Concluzii la capitolul 1.3

Din numărul total de 50 de hotărâri emise de către Judecătoria Cahul, doar 3 cazuri au rămas definitive cu aplicarea sancțiunii contravenționale amenda și demolarea construcțiilor ilegale.

2. Vulnerabilități constatate în domeniul de referință.

În contextul examinării problematicei construcțiilor ilegale, s-a constatat existența a două aspecte vulnerabile. Primul dintre acestea, reprezintă cadrul legal lacunar, iar al doilea reprezintă riscurile cu caracter corupțional.

2.1 Lacunele cadrului legal

Analiza cadrului legal, a scos în evidență aspecte lacunare care oferă posibilitatea factorilor de decizie să interpreteze și să aplice în mod discreționar prevederile legii.

Astfel, se menționează că în redacția anterioară a Codului contravențional, pentru încălcarea prevederilor art. 179 a fost prevăzută sancțiunea sub formă de amendă de la 100 la 150 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 350 la 450 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere cu demolarea construcțiilor neautorizate și remedierea construcțiilor afectate în urma intervențiilor neautorizate.

În acest context, analiza hotărârilor instanțelor de judecată constată că doar instanțele din mun. Chișinău au interpretat sancțiunea contravențională în favoarea aplicării amenzilor cu demolarea construcțiilor ilegale pentru ambele categorii de persoane, atât fizice, cât și celor cu funcții de răspundere. Situația respectivă se constată și din datele expuse la tabelul din capitolul 1.1, din care rezultă că n-au fost înregistrate cazuri de aprobare a hotărârilor de aplicare doar a amenzii fără demolare.

Cu referire la instanțele din Bălți și Cahul, acestea au interpretat aceleași prevederi legale ale Codului contravențional, doar că în alt mod, fiind aplicată în majoritatea cazurilor doar amenda, fără demolare.

Exemplu: Una din hotărârile emise cu astfel de sancțiune, este cea din data de 19.04.2016 în cazul cet. G. E., domiciliată în mun. Bălți, str. XXX. În acest caz, instanța de fond s-a expus, invocând următoarele argumente: „*Instanța de judecată respinge cerința reprezentantului agentului constatator privind demolarea construcției neautorizate, deoarece sancțiunea prevăzută la art. 179 Cod Contravențional nu prevede demolarea construcției neautorizate pentru persoanele fizice, ci numai pentru persoanele cu funcție de răspundere.*” La rîndul său, Curtea de Apel Bălți a interpretat sancțiunea prevăzută la art. 179 CC, invocând aceleași argumente.

Într-un alt caz, în care prima instanță a aplicat demolarea (hotărîrea din data de 08.02.2017), instanța de apel, examinînd recursul contravenientei C.O., a invocat argumentele: „*Instanța de fond, aplicînd sancțiunea contravențională sub formă de demolare a construcției neautorizate, a stabilit sancțiunea neprevăzută de partea generală a Codului contravențional (art.32 Cod contravențional) și nici de partea specială a prezentului Cod (art.179 Cod contravențional). Astfel, art. 32 Cod contravențional nu prevede în calitate de sancțiune contravențională demolarea construcțiilor neautorizate, iar în art. 179 este prevăzut drept sancțiune contravențională **amendă de la 100 la 150 de unități convenționale aplicată persoanei fizice**, cu amendă de la 350 la 450 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere cu demolarea construcțiilor neautorizate și remedierea construcțiilor afectate în urma intervențiilor neautorizate*”

O situație similară se atestă și în hotărârile emise de către instanța de judecată Cahul. Aceasta se expune aplicînd sancțiunea sub formă doar de amendă, fără demolarea construcțiilor ilegale, invocînd la rîndul său faptul că această sancțiune complementară nu se aplică persoanelor fizice.

Exemplu: Hotărîrea Judecătoriei Cahul din data de 23.04.2015, pronunțată în favoarea contravenientului P. V. (domiciliat în satul XXXXX, r-nul Cahul) a fost argumentată prin: „*referitor la pedeapsa complementară instanța consideră oportun și rezonabil a nu-i aplica această pedeapsă, pe motivul că în cazul dat, aplicînd pedeapsa în formă de amendă, pedeapsa complementară, demolarea construcțiilor neautorizate și remedierea construcțiilor afectate în urma intervențiilor neautorizate, nu este aplicabilă, ea putînd fi aplicată doar în cazul aplicării pedepsei persoanei cu funcție de răspundere, concluzie care reiese din constructivitatea normei contravenționale prevăzută la art. 179 Codul contravențional.*”

O situație similară se atestă și în cazul Curții de Apel Cahul, care, de asemenea, se expune în favoarea aplicării doar a amenzii contravenționale fără demolare. Astfel,

la data de 12.07.2016 instanța a examinat recursul contravenientei S.T. (domiciliată or. Cahul, str. XXXXXXXXX) și a emis hotărîrea privind casarea hotărîrii judecătorei Cahul, care a stabilit sancționarea cu amendă și demolarea construcției ilegale, cu remiterea la rejudecare a cazului respectiv în prima instanță. Hotărîrea respectivă a fost argumentată prin: *„Colegiul judiciar, raportând prevederile stabilite în sancțiunea normei de incriminare a art. 179 Cod contravențional, la pedeapsa stabilită contravenientei, consideră că instanța de judecată **ilegal a aplicat persoanei fizice suplimentar și sancțiunea cu demolarea construcției**, or, sancțiunea din art. 179 Cod contravențional prevede ca pedeapsa pentru persoanele fizice doar sub formă de amendă, pe când în privința persoanelor cu funcție de răspundere în afară de pedeapsa sub formă de amendă se aplică și demolarea construcțiilor neautorizate.”*

În concluzie, se constată o abordare diametral opusă de către instanțele de judecată a sancțiunii prevăzute de art. 179 CC, fapt generat de ambiguitatea expunerii legiuitorului în Codul contravențional. Prin urmare, hotărîrile sunt emise de la caz la caz, unele în favoarea aplicării demolării, însă altele împotriva aplicării acestei măsuri. În susținerea acestei argumentări, vin și datele studiului analitic, bazate pe datele statistice expuse în primul capitol.

În perioada anului 2017 au fost operate modificări la Codul contravențional, iar în interesul studiului analitic facem referință la două aspecte, referitoare la termenul de prescripție a răspunderii contravenționale și atribuirea de noi competențe Administrației publice locale. Astfel, prin actul legislativ nr. 208 din data de 17.11.2016 *privind modificarea și completarea Codului contravențional al Republicii Moldova* nr. 218-XVI din 24 octombrie 2008, în vigoare din 16.03.2017, au fost modificate prevederile art. 423¹⁰, prin care a fost dispusă transferarea competenței către Administrația publică locală în cazul constatării contravențiilor prevăzute la art.179 *„Construcții neautorizate și intervenții neautorizate la construcțiile existente”*. De asemenea, au fost operate modificări ale termenului de prescripție de la 3 luni la un an, iar în cazul contravențiilor prevăzute de art. 179 CC, termenul special de prescripție a fost stabilit de 18 luni.

Cu referire la demolarea construcțiilor ilegale, se constată că măsura este exclusă din sancțiunea prevăzută la art. 179 CC. Redacția actuală a sancțiunii articolului respectiv, este formulată în felul următor: **“amendă de la 60 la 90 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 210 la 270 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere, cu amendă de la 240 la 300 de unități convenționale aplicată persoanei juridice.”**

Măsura de siguranță privind demolarea construcțiilor ilegale, se regăsește în prevederile Articolului 439⁴ și respectiv 439⁶ *“Demolarea construcțiilor neautorizate și defrișarea arborilor și arbuștilor”*. În aliniatul 1 al articolului respectiv este prevăzut expres că : *“(1) Demolarea construcțiilor neautorizate se aplică în cazul faptelor prevăzute la art. 116, 134, 168, 178, 179 și 226 și atrage, după caz, remedierea construcțiilor afectate în urma intervențiilor neautorizate.”* Concomitent, potrivit alinatlui 3 al aceluiași articol este stabilit că: *(3) Demolarea construcțiilor neautorizate și defrișarea arborilor și arbuștilor se dispun de către instanța de judecată și pot fi aplicate chiar dacă este înlăturată răspunderea contravențională în temeiul art.26 sau procesul contravențional a încetat în temeiul art.441 alin.(1) lit. f).*

În aceste circumstanțe, se presupune că situația în domeniul construcțiilor ilegale devine una mai clară, și respectiv, în cazul constatării încălcărilor de acest gen ar trebui să fie aplicată prevederea privind demolarea. Însă, există o altă prevedere care ridică multiple semne de întrebare stabilită la Articolul 423¹⁰ CC, care prevede că: *”(4) În cazul constatării contravențiilor prevăzute la art. 178 și 179, **agentul constatat** este în drept să dispună sistarea executării lucrărilor de construcție și să solicite instanței de judecată aplicarea măsurii de siguranță prevăzute la art. 439⁶.”* Astfel, rezultă că în cazul constatării contravenției, agentul constatat *este în drept dar nu este obligat*, să solicite instanței de judecată aplicarea măsurii de siguranță prevăzute la art.439⁶ CC, ce se referă la sistarea construcțiilor ilegale și demolarea acestora.

De asemenea, se menționează faptul că potrivit alin.(5) al art.439⁶ CC, este prevăzut expres că modul de demolare a construcțiilor neautorizate și de defrișare a arborilor și arbuștilor se stabilește de către Guvern. Prin urmare, se constată că până în prezent, această modalitate n-a fost elaborată.

În această ordine de idei, se menționează că din hotărârile extrase de pe portalul informațional www.instanțe.justice.md, care au fost supuse analizei, au fost constatate 6 cazuri cu aplicarea noilor prevederi ale Codului contravențional. În 2 cazuri procesele contravenționale s-au finalizat cu aplicarea sancțiunii sub formă de amendă, fără aplicarea demolării, în 3 cazuri procesele contravenționale a fost încetate din motivul încălcărilor de procedură, iar într-un caz agentul constatat nu a prezentat probe suficiente pentru a demonstra existența contravenției.

Exemplu în acest sens, se expune hotărârea Judecătoriei Chișinău (oficiul Buiucani) din 18.12.2017 în dosarul nr. 4-959/17, în care agentul constatat solicită doar aplicarea amenzii contravenționale fără aplicarea măsurii de siguranță privind demolarea construcțiilor neautorizate.

Dosarul nr. 4-959/17

**Hotărâre
În numele Legii**

18 decembrie 2017

mun. Chișinău

Judecătoria Chișinău sediul Buiucani, în componența:

Președintele ședinței, judecător

Grefier

examinând în ședința de judecată publică, în limba de stat, cauza contravențională inițiată în baza procesului verbal contravențional nr. 16 din 13 octombrie 2017 întocmit de agentul constatat al Primăriei or. [redacted] potrivit semnelor contravenției prevăzute de art. 179 Cod Contravențional, în privința cet. XXXXXXXXXX, a.n. XXXXXXXXXX, cp XXXXXXXXXX, domiciliată în mun. Chișinău, s [redacted]

constatat

În perioada 21.11.2016 - 13.10.2017 XXXXXXXXXX a.n. XXXXXXXXXX, în mun. Chișinău or. [redacted] a efectuat neautorizat, în lipsa autorizației de construcție cu încălcarea prevederilor legii nr. 163 din 09.07.2010 privind autorizarea lucrărilor de construcție, lucrări de construcție și finisare a construcției capitale - lit. 01 (3a) cu regimul de înălțime D+P+M cu suprafața la sol de 68,9 mp și suprafața totală de 153,3 mp din beton armat și blocuri de calcar, beci lit. 01 cu suprafața de 24 mp, șura (02) cu suprafața de 14,1 mp.

Totodată, se constată că agentul constatatator chiar a susținut procesul verbal cu privire la contravenție și a solicitat doar aplicarea amenzii contravenționale.

În ședință de judecată agentul constatatator a susținut procesul verbal cu privire la contravenție și a solicitat atragerea la răspundere contravențională a cet. XXXXXXXXX și sancționarea acestuia cu amendă contravențională stabilită de lege.

Audiind participanții prezenți la proces, examinând materialele cazului contravențional, instanța de judecată consideră că XXXXXXXXX urmează a fi recunoscută vinovată de comiterea contravenției prevăzute de art. 179 Cod Contravențional din următoarele considerente.

Pe lângă faptul că cet. XXXXXXXXX a recunoscut realizarea lucrărilor de construcție după procurarea lotului respectiv, în lipsa autorizației de construcție, vinovăția acesteia mai este demonstrată prin conținutul procesului - verbal contravențional nr. 16 din 13 octombrie 2017 prin care se confirmă că XXXXXXXXX a.n. XXXXXXXXX, în mun. Chișinău [REDACTED] a efectuat neautorizat, în lipsa autorizației de construcție, cu încălcarea

Urmarea examinării procesului contravențional respectiv, instanța de judecată a emis hotărîrea, ținînd cont de solicitarea agentului constatatator, prin care a aplicat sancțiunea sub formă doar de amendă contravențională.

În conformitate cu art. 395, 458-462 Cod Contravențional RM instanța de judecată, -

Hotărăște:

Cet. XXXXXXXXX, a.n. XXXXXXXXX, cp XXXXXXXXX, domiciliată în mun. Chișinău, str. [REDACTED], se recunoaște vinovată de comiterea contravenției stabilite de art. 179 CC și i se aplică în baza acestei norme, o sancțiune contravențională în formă de amendă în mărime de 70 UC, ce constituie 3500 (trei mii cinci sute) lei, în contul statului.

Instanța explică contravenientei că potrivit art. 34 alin. (3)-(5) Cod Contravențional al RM aceasta este în drept să achite jumătate din amenda stabilită dacă o plătește în cel mult 72 de ore din momentul stabilirii ei. În acest caz, se consideră că sancțiunea amenzii este executată integral.

Hotărîrea cu drept de recurs la Curtea de Apel Chișinău în termen de 15 zile, prin intermediul Judecătoriei Chișinău sediul Buiucani.

Președintele ședinței,

judecător

Mai mult decît atît, faptul dat se constată și din răspunsul parvenit din cadrul primăriei mun. Chișinău, referitor la procesele contravenționale intentate de către preturile de sector cu privire la construcțiile ilegale.

Din informația respectivă, se constată că agenții constatatori din cadrul preturilor de sector, au demarat procedurile contravenționale începînd abia cu luna iulie 2017. Astfel, Pretura sec. Botanica a intentat 24 procese contravenționale, Pretura sec. Rîșcani - 4 procese contravenționale, iar Pretura sec. Centru - 2 procese contravenționale. Informații referitoare la procesele contravenționale intentate de către Pretura sec. Ciocana și Pretura sec. Buiucani nu au fost recepționate, iar discuțiile suplimentare cu executorul solicitării au constatat lipsa acestora.

Totodată, se menționează și faptul că analiza datelor recepționate, referitoare la procesele contravenționale inițiate de către Pretura sec. Rîșcani, constată unele divergențe referitoare la sancțiunile aplicate. În unele cazuri este indicată măsura de siguranță privind demolarea construcției ilegale.

Procese Verbale întocmite de către preturile mun. Chișinău după efectuarea modificărilor în legislație, începînd cu 16.03.2017							
Agentul constatator (reprezentanții)	Numărul total	Sancțiunea aplicată - amendă		Situația actuală		Sancțiunea	
	P/V întocmite	Cu demolare	Fără demolare	Încetat/ Anulat	În proces de examinare în instanță	Executată	Neexecutată
Pretura Botanica	24	24	0	2	22	0	0
Pretura Centru	2	0	2	0	2	0	0
Pretura Rîșcani	4	0	4	0	3	0	1
TOTAL	30	24	6	2	27	0	1

Reieșind din informațiile expuse, se constată că din 5 preturi ale mun. Chișinău doar 3 au furnizat date privind întocmirea proceselor verbale referitor la constatarea construcțiilor ilegale. Astfel, agenții constatatori din cadrul preturii Botanica au întocmit 24 de procese verbale contravenționale cu aplicarea amenzii și demolarea, pretura Rîșcani - 4 procese verbale contravenționale cu aplicarea amenzii fără demolare, iar pretura Centru – 2 procese verbale contravenționale cu aplicarea amenzii fără demolarea construcțiilor ilegale. Prin urmare, din numărul total de 30 procese contravenționale actualmente 2 au fost încetate, 27 se află în instanța de judecată în proces de examinare și într-un caz a fost aplicată amenda, dar care n-a fost achitată pînă în prezent.

Concluzii la capitolul 2.1.

Deși au fost efectuate modificări pentru a îmbunătăți cadrul legal în vederea combaterii fenomenului construcțiilor ilegale, problema de fapt nu a fost rezolvată. Situația respectivă se datorează faptului că prevederile legale în redacția actuală a Codului contravențional oferă posibilitate agentului constatator să decidă discreționar referitor la solicitarea instanței de judecată în privința aplicării măsurii de siguranță privind sistarea și demolarea construcțiilor ilegale. Discreția în cauză este generată de dreptul agentului constatator de a interveni în acest sens, dar nu de obligațiune.

Acest fapt se demonstrează și prin rezultatele obținute de către agenții constatatori din cadrul preturilor mun. Chișinău, din care rezultă că actualmente se întocmesc procese-verbale atât cu aplicarea demolării cât și fără impunerea acestei măsuri de siguranță.

2.2 Riscuri cu caracter corupțional existente în procesul constatării și examinării a cazurilor cu privire la construcțiile ilegale.

Urmarea analizei în ansamblu a evoluției examinării proceselor contravenționale, începând cu înaintarea în instanță a procesului verbal, examinarea acestuia de către instanța de judecată și pînă la emiterea deciziei definitive, se evidențiază cîteva modalități cel mai frecvent aplicate în favoarea anulării procesului contravențional. De asemenea, se menționează și despre constatarea faptului aplicării sancțiunilor minime, precum și evitarea demolării construcțiilor ilegale. Acestea pot fi catalogate ca riscuri cu caracter corupțional în procesul respectiv. Totodată, tabelul generalizat de date referitor la rezultatele hotărîrilor emise de către instanțele de judecată, reflectă aspectele importante în acest sens, în special compartimentul motivul încetării:

Hotărârile instanței în perioada 2014 - 2018																	
Instanța de judecată	Total nr. P/C	Aplicată sancțiune amenda				Încetate		Motivul încetării								Hotărâri definitive referitor la aplicarea amenzii cu demolare	
		Cu demolare		Fără demolare				Termen de prescripție		Încălcare de procedură		Neprezentarea agent constataitor		Nedemonstrarea contravenției			
Chișinău	150	48	32 %	0		102	68 %	58	57 %	18	17%	18	18 %	8	8 %	23	15 %
Bălți	50	8	16 %	36	72 %	6	12 %	5	83 %	1	17%	0		0		2	4 %
Cahul	50	5	10 %	26	52 %	19	38 %	9	47 %	6	32%	1	5 %	3	16 %	3	6 %
Total	250	61	24 %	62	25%	127	51%	72	57%	25	20 %	19	15%	11	8 %	28	11%

Riscul tergiversării intenționate a examinării procesului contravențional, în scopul încetării ulterioare a acestuia prin aplicarea termenului de prescripție.

Aplicarea termenului de prescripție ca motiv pentru încetarea proceselor contravenționale, a fost utilizat preponderent de către Judecătoria Chișinău și Curtea de Apel Chișinău.

În primul rînd, se menționează că au fost constatate tergiversări admise de către agentul constator, inițial în faza de prezentare a proceselor verbale în instanța de judecată. Ca exemplu în acest sens se menționează cazul cet. C.I., care a executat lucrări de construcție neautorizate a patru garaje capitale în lipsa autorizației de construire. Prin urmare, cazul respectiv a fost documentat la 10.03.2017 de către agentul constator F.D., însă, procesul verbal și materialele probatorii au remise spre examinare în adresa instanței de judecată peste o lună, la data de 13.04.2017.

Prin urmare, întregul proces de repartizare și dispunere spre examinare a procesului contravențional în instanța de judecată Rîșcani a durat mai mult de trei luni, timp în care s-a scurs termenul de prescripție contravențională. Astfel, instanța de

judecată a constatat în procesul examinării cazului că a intervenit termenul de prescripție și a încetat procesul contravențional. Mai mult decât atât, agentul constatator nu s-a prezentat în ședința de judecată, invocând faptul că este antrenat în altă ședință de judecată. Hotărîrea primei instanțe nu a fost contestată cu recurs la instanța ierarhic superioară, devenind astfel definitivă.

Hotărîrea din data de 06.07.2017 (dosar nr.4A-304/17)

Dosar nr. 4A-304/17

HOTĂRÎRE

În numele legii

06 iulie 2017

mun. Chișinău

Judecătoria Chișinău (sediul Rîșcani)

Instanța compusă din:

Președintele ședinței:

Judecătorul

Grefier

Examinînd în ședința publică cazul contravențional în privința cet. XXXXXXXXX, născ. la [redacted] IDNP XXXXXXXXX, dom. mun. Chișinău, [redacted] în baza art. 179 Cod Contravențional,

A CONSTATAT:

La data de 10.03.2017, de către inspectorul principal al Inspecției de Stat în Construcții, [redacted] a fost efectuată ieșirea la fața locului pe adresa: mun. Chișinău, [redacted] și s-a constatat faptul că de către cet. XXXXXXXXX au fost executate lucrări de construcție neautorizate a patru garaje capitale în lipsa autorizației de construire, fapt ce contravine art. 22 lit. b) al Legii nr. 721-XIII din 02.02.1996, privind calitatea în construcții și Legii nr. 163 din 09.07.2010 cu privire la autorizarea lucrărilor de construcție.

Acțiunile sus indicate ale lui XXXXXXXXX au fost încadrate conform art. 179 Cod Contravențional, ca executarea construcțiilor de orice categorie, a lucrărilor de modificare, reamenajare, consolidare și reparație capitală a clădirilor și edificiilor, indiferent de tipul de proprietate și de destinație, fără autorizație de construcție.

La data de 13.04.2017 în judecată a parvenit spre judecare procesul-verbal cu privire la contravenție din 10.03.2017 în privința lui XXXXXXXXX în baza art. 179 Cod Contravențional.

În ședința de judecată reprezentantul Inspecției de Stat în Construcții nu s-a prezentat, deși a fost legal citat. A depus cerere de amânare pe motiv că este antrenat în altă ședință de judecată. Instanța de judecată a calificat ca neîntemeiate motivele invocate în cererea de amânare și a decis în temeiul art. 455, alin. (2) Cod Contravențional examinarea cauzei în lipsa reprezentantului Inspecției de Stat în Construcții, legal citat.

O altă situație privind încetarea procesului contravențional cu aplicarea termenului de prescripție se atestă și în cazul contestării hotărîrii primei instanțe cu recurs în instanța de apel, apoi reîntoarcerea cazurilor pentru reexaminare în prima instanță. Motivele invocate de către Curtea de Apel, în vederea necesității remiterii spre rejudecare a proceselor contravenționale în prima instanță au fost multiple, printre care *neprezentarea probelor de către agentul constatator pentru demonstrarea contravenției continuă, încălcări de procedură, neprezentarea probelor suficiente pentru demonstrarea săvîrșirii contravenției*, etc. Ulterior, marea majoritate a cazurilor reexaminare de către prima instanță, au căzut sub incidența termenului de prescripție.

Ca exemplu în acest sens poate fi cazul cet. Ț. V. domiciliat mun. Chișinău, str. XXXXXXXX. Procesul verbal în privința acestuia, a fost întocmit de către agentul constatator F.D. la 13.01.2017. Deși în cazul respectiv, procesul verbal a fost remis în adresa instanței de judecată din sectorul Rîșcani în termeni restrînși, adică la 19.01.2017, se constată că judecătorul S. B. a emis hotărîrea la 16.06.2017, prin care Ț. V. a fost recunoscut vinovat, fiindu-i aplicată sancțiunea sub formă de amendă cu

demolarea construcțiilor ilegale. Prin urmare, se constată din start că termenul de prescripție este depășit în procesul de examinare și emitere a deciziei, deoarece din data prezentării procesului verbal în adresa instanței până la examinarea și emiterea hotărârii au trecut 5 luni. Hotărârea respectivă a fost contestată cu recurs la Curtea de Apel Chișinău. Astfel, instanța constituită din președintele ședinței G.I. și completul de judecători G.M. și A.G. s-a expus prin casarea hotărârii primei instanțe, cu remiterea cazului pentru rejudecare în prima instanță, argumentând expres despre neluare în calcul a termenului de prescripție. Prin urmare, în cadrul rejudecării, procesul contravențional a fost încetat, motivul fiind evident, intervenirea termenului de prescripție.

Riscurile admiterii intenționate a încălcărilor de procedură de către agenții constataatori.

Încălcările de procedură admise de către agenții constataatori s-au constatat a fi foarte diferite, printre care: *efectuarea rectificărilor în procesele verbale; întocmirea procesului-verbal cu privire la contravenție fără citarea contravenientului și încălcarea prevederilor art. 443 lit. f), g) Cod Contravențional, indicarea eronată a faptului în procesul verbal privind lipsa necesității serviciilor unui interpret, etc.*

Astfel, exemplu în acest sens poate fi cazul cet. B.G., care a executat lucrări de construcție a imobilului „Frizerie” cu dimensiunile de aproximativ 9,00 x 3,5 m, cu un nivel, pe adresa mun. Chișinău, bd. XXXXX, cu depășirea limitelor hotarului terenului deținut și în lipsa autorizației de construcție. Prin urmare, instanța a constatat în acest caz că agentul constataator a admis încălcări de procedură prin indicarea eronată a faptului în procesul verbal, precum că contravenientul nu necesită serviciile unui interpret. Argumentele invocate în hotărârea instanței din 05.05.2015 emisă în acest sens, are următorul conținut: „În cadrul ședințelor de judecată instanța de judecată a constatat că contravenientul este vorbitor al limbii ruse și nu posedă limba de stat. Instanța de judecată constată că potrivit procesului – verbal cu privire la contravenție agentul constataator la rubrica ”traducător/translator” eronat a indicat că contravenientul nu necesită serviciile unui interpret pentru a-i aduce la cunoștință drepturile și obligațiile, precum și fapta de care este învinuit de către organul constataator”. În consecință, procesul verbal a fost declarat nul, iar procesul contravențional a fost încetat.

Ulterior, de către reprezentantul agentului constataator O. E. a fost depus recurs la Curtea de Apel Chișinău pe cazul respectiv. La rîndul său, Curtea de Apel a emis hotărârea din 01.10.2015, prin care a dispus „se respinge ca nefondat recursul declarat de către reprezentantul agentului constataator din cadrul Inspecției de Stat în Construcții, O. E., cu menținerea fără modificări a hotărârii judecătoreiei Rîșcani, mun. Chișinău din 05 mai 2015.”

Riscul neprezentării intenționate a agentului constataator în ședința de judecată.

Neprezentarea agentului constataator la ședințele instanțelor de judecată, a fost de asemenea unul din motivele care a generat încetarea proceselor contravenționale. În rezultatul analizei hotărârilor instanțelor de judecată supuse examinării, n-au fost stabilite careva explicații plauzibile, în temeiul cărora agentul constataator a lipsit de la ședințele instanțelor de judecată.

Din analiza respectivă, rezultă doar faptul că agenții constatatori au fost citați în modul stabilit, contactați telefonic dar aceștia nu s-au prezentat la examinarea cazului. Ca exemplu în acest sens se menționează hotărîrea din 27.04.2015 emisă în cazul contravenientului R. G., care a executat lucrări de construire a anexei la apartamentul din str. XXX 29/3, mun. Chișinău, cu dimensiunile 10 m² x 4 m² într-un singur nivel, în lipsa autorizației de construire. Astfel, instanța a încetat procesul contravențional respectiv, iar în argumentare a statuat faptul că „agentul constator – *Inspecția de Stat în Construcție*, a fost informat legal despre ședința de judecată stabilită pentru 27.04.2015 ora 12:30, prin intermediul emailului isc@isc.gov.md (f.d.12), însă atît agentul constator P.I. cît și reprezentanții *Inspecției de Stat în Construcție*, la ședința de judecată sus-menționată fără careva motive întemeiate și fără înștiințare prealabilă, nu s-au prezentat, nu au adus la cunoștință motivele neprezentării, pentru a susține cele invocate în procesul-verbal cu privire la contravenție din 03.03.2015.”

Concomitent, se menționează faptul că hotărîrea respectivă n-a fost contestată de către agentul constator în instanța de apel, în vederea justificării absenței sale de la examinarea cazului.

În această ordine de idei, urmarea efectuării unei analize a cazurilor de neprezentare a agenților constatatori și reprezentanților acestora în ședințele de judecată, în special în mun. Chișinău, se poate de menționat despre agenții constatatori P.I., Ș.V., C.S. și R.G.. Totodată, se menționează și despre reprezentanții agentului constator R.V. și O.E..

Riscurile de neacumulare intenționată a probelor și nedemonstrarea contravenției în instanța de judecată.

Neprezentarea probelor în instanța de judecată de către agenții constatatori a fost un alt motiv care a servit instanței de judecată încetarea proceselor contravenționale. Ca exemplu în acest sens se menționează cazul cet. C.V., care activând în calitate de contabil șef la XXXXXXXXXXXXXXXX a executat o construcție în mun. Chișinău fără autorizație de construcție. Instanța de judecată a dispus încetarea procesului contravențional, iar în argumentare s-a expus cu mențiunea „agentul constator al ISC nu a anexat niciun înscris din care să rezulte acțiunile sau inacțiunile lui C.V. precum că ar fi comis contravenția prevăzută la art. 179 din CC, or acesta nu a demonstrat prin ce acțiuni sau inacțiuni făptuitorul a autorizat, sau admis, sau propriu zis, a edificat neautorizat o construcție.”

Aplicarea contradictoriu a legii de către instanța de judecată și riscurile corupționale în acest sens.

Avînd în vedere faptul că instanțele Bălți și Cahul au aplicat mai frecvent amenda fără demolare, poate fi interpretat ca factor de risc corupțional pentru a proteja persoanele care au admis încălcări ale legislației.

Aplicarea contradictorie a sancțiunii privind amenda și amenda cu demolare, se argumentează printr-un studiu de caz, care vine să demonstreze viziuni evident diferite ale magistraților Judecătorei Bălți.

Studiu de caz:

În privința cet. B.M. a fost întocmit la 12.09.2016 proces verbal contravențional pentru construcția casei de locuit cu mansardă (17 m² x 7 m²) de pe strada str. XXXX, mun. Bălți fără autorizație de construcție. În cadrul ședinței instanței, judecătorul

O.M. a adoptat hotărîrea din 11.11.2016, prin care a dispus „se recunoaște culpabil de comiterea contravenției prevăzute de art. 179 Cod contravențional, stabilindu-i sancțiune sub formă de amendă în mărime de 100 (una sută) unități convenționale, ceea ce constituie 2000 (două mii) lei, **cu demolarea construcțiilor neautorizate și remedierea construcțiilor afectate în urma intervențiilor neautorizate.**”

Ulterior, hotărîrea respectivă a fost contestată cu recurs în adresa Curții de Apel Bălți, care a dispus la 18.01.2017 rejudecarea cauzei în prima instanță. Astfel, la 22.02.2017 judecătorul E.G., în rezultatul rejudecării cazului a adoptat hotărîrea prin care a dispus sancționarea doar cu amendă persoanei, motivînd „La aplicarea sancțiunii și stabilirea cuantumului acesteia, instanța de judecată găsește întemeiat de a-i aplica doar sancțiunea în formă de amendă, fără a recurge la aplicarea remedierii construcțiilor afectate în urma intervențiilor neautorizate”.

Astfel, instanța se expune în favoarea doar a amenzii, și invocă următoarele argumente „remedierea construcțiilor afectate în urma intervențiilor neautorizate” nu este prevăzută ca sancțiune de Titlul I a Cărții I a Codului contravențional, și nici nu este prevăzută de legea contravențională ca măsură asiguratorie. Demolarea construcțiilor neautorizate ca o modalitate a răspunderii contravenționale, necătînd că este la art. 179 Cod contravențional, în viziunea judecății nu poate fi aplicată, prioritate în acest sens avînd normele contrare - art.32 – 40 Cod contravențional.”

Concluzii la studiul de caz:

În rezultatul judecării și rejudecării a aceluiași caz, magistrații Judecătoriei Bălți se expun diametral opus. În primul caz, se dispune aplicarea amenzii și demolarea, cu argumentarea deciziei în acest sens, iar în procesul de rejudecare, alt complet prezintă argumente menținînd doar amenda fără demolarea construcției ilegale.

În circumstanțele respective, există un risc sporit de comitere a actelor de corupție și protecție a beneficiarilor de construcții ilegale.

CONCLUZII

Din numărul total de 250 de hotărâri emise de către Judecătoria Chișinău, Bălți și Cahul, doar **61, sau 24%**, au fost emise cu aplicarea sancțiunii sub formă de amendă cu demolarea construcțiilor ilegale, în **62 cazuri, sau 25%**, a fost aplicată amenda fără demolare, iar în **127 cazuri, sau 51%**, au fost dispusă încetarea din diferite motive (de către instanța de fond).

Din numărul total de hotărâri încetate, 72 cazuri, sau 57%, au fost argumentate prin intervenirea termenului de prescripție, 25 cazuri, sau 20%, au fost argumentate prin încălcarea procedurii, 19 cazuri, sau 15%, au fost argumentate prin neprezentarea în instanță a agentului constator, iar 11 cazuri, sau 8%, au fost argumentate prin neprezentarea probelor suficiente în instanță pentru argumentarea existenței contravenției.

Doar instanța de judecată din mun. Chișinău a aplicat în cazul construcțiilor ilegale sancțiunea amenda cu demolarea, fără excepții, atât în privința persoanelor fizice, cât și celor cu funcție de răspundere. În același timp, se constată că din numărul total de 150 de hotărâri, doar în 48 cazuri a fost dispusă măsura de demolare în instanța de fond, dintre care, doar 23 cazuri au rămas definitive până în final.

În mod diferit a interpretat sancțiunea respectivă *instanța de judecată din mun. Bălți*, dispunând în majoritatea cazurilor doar aplicarea amenzii, fără demolarea construcțiilor ilegale. Prin urmare, din numărul total de 50 de hotărâri emise, doar în 8 cazuri a fost dispusă demolarea, dintre care, doar 2 au rămas definitive până în final.

Instanța de judecată din Cahul, de asemenea, a interpretat sancțiunea conform prevederilor art. 179 CC în favoarea aplicării amenzii fără demolare. Din numărul total de 50 de hotărâri emise, doar în 5 cazuri au fost aplicate sancțiuni cu demolare, însă urmarea contestărilor, doar 3 au rămas definitive până în final.

Modificarea cadrului legal din 2017, cu referință la construcțiile ilegale, de fapt, nu a intervenit întru diminuarea ilegalităților din domeniul respectiv. Redacția actuală a prevederilor Codului contravențional oferă posibilitate agentului constator să decidă discreționar referitor la solicitarea instanței de judecată în privința aplicării măsurii de siguranță privind sistarea și demolarea construcțiilor ilegale. Discreția în cauză este generată de dreptul agentului constator de a interveni în acest sens, dar nu de obligațiune.

Informația prezentată de către Primăria mun. Chișinău, de asemenea, atestă faptul interpretării în mod discreționar de către preturile de sector a contravenției privind construcțiile ilegale. Din numărul total de 30 procese contravenționale, intentate doar de către 3 preturi de sector, 24 au fost cu aplicarea amenzii și demolare, iar 6 - cu aplicarea amenzii fără demolare. Totodată, se menționează că 2 procese contravenționale au fost încetate, 27 se află în instanța de judecată în proces de examinare, iar într-un caz a fost aplicată amenda, care până la moment n-a fost achitată.

În contextul efectuării modificărilor la cadrul legal și transferarea atribuțiilor de constatare a contravențiilor privind construcțiile ilegale către administrația publică

locală, nu s-a ținut cont de lipsa specialiștilor calificați întru constatarea și documentarea cazurilor respective.

Pe lângă interpretarea ambiguă a cadrului legal, analiza a identificat unele riscuri cu caracter coruptibil, care persistă în procesul decizional:

- Riscul tergiversării intenționate a examinării procesului contravențional, în scopul încetării ulterioare a acestuia prin aplicarea termenului de prescripție;
- Riscul admiterii intenționate a încălcărilor de procedură de către agenții constatatori;
- Riscul neprezentării intenționate a agentului constator în ședința de judecată;
- Riscurile de neacumulare intenționată a probelor și nedemonstrarea contravenției în instanța de judecată;
- Aplicarea în mod contradictoriu de către instanțele de judecată a legislației ce reglementează domeniul construcțiilor ilegale.